

Handläggare
Daniel Svensson
Telefon: 0850827074

Till
Fastighetsnämnden
2022-12-06

Martin Hafström
Telefon: 0850831141

Kulturnämnden
2022-12-06

Markarbeten vid Stadsbiblioteket, Spelbomskan 16

Genomförandebeslut

Fastighetskontorets förslag till beslut

1. Fastighetsnämnden godkänner förslag till genomförande av projekt Markarbeten vid Stadsbiblioteket till en investeringsutgift redovisad i bilaga 1.

Kulturförvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden godkänner en bedömd tillkommande hyreskostnad som redovisas i bilaga 1, som följd av projektet Markarbeten vid Stadsbiblioteket.
2. Kulturnämnden ger förvaltningen i uppdrag att av fastighetskontoret beställa genomförande av projektet Markarbeten vid Stadsbiblioteket till en sammanlagd beräknad utgift redovisad i bilaga 1.

Sammanfattning

Under utredningsarbetena för projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket (Dnr FSK 2022/76) har en statusinventering av paraplyalmarna gjorts av sakkunniga arborister genom provtagning, vilken visar att fyra stycken almar har bekräftad almsjuka. Det är av arborister starkt rekommenderat att ta bort sjuka träd samt intilliggande träd, då även de med stor sannolikhet är drabbade av almsjuka, för att förhindra vidare spridning av almsjukan. En förnygring av dessa paraplyalmar planeras att göras för att det arkitektoniska uttrycket ska bevaras.

Vid en förnygring av paraplyalmarna påverkas dagvattenhanteringen, och dräneringen som behöver förbättras.

I samband med att markarbeten görs för paraplyalmarna, utförs även de trygghetsåtgärder samt verksamhetsåtgärder på terrasserna som var planerade att utföras i projekt Teknisk upprustning och

verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket (Dnr FSK 2022/76). Terrasserna är skyddade inom byggnadsminnet, och det krävs stora resurser för att göra en kartering över terrassernas samtliga skifferplattor, så att de kan läggas tillbaka på samma plats vilket är ett krav från länsstyrelsen. Om terrasserna görs i samband med markarbetena för almarna behöver den resurskrävande karteringen av skifferplattorna inte göras två gånger, vilket sparar mycket tid och utgifter.

Uppgifter om projektets ekonomi framgår av bilaga 1.

Ärendet

Bakgrund

Den berörda fastigheten Spelbomskan 16 utgörs av Stadsbiblioteket, som är kringgårdad av terrassytor innanför murar mot Sveavägen och Odengatan. Under terrasserna ligger basarerna med affärslokaler mot Sveavägen. Runt Stadsbiblioteket står 18 stycken paraplyalmar vilka utgör en viktig del av det arkitektoniska uttrycket och även är en del av byggnadsminnet.

Under utredningsarbetena för projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket (FSK 2022/76) har en statusinventering av paraplyalmarna gjorts av sakkunniga arborister genom provtagning, vilken visar att fyra stycken almar har bekräftad almsjuka. Det är av arborister starkt rekommenderat att ta bort sjuka träd samt intilliggande träd, då även de med stor sannolikhet är drabbade av almsjuka, samt för att förhindra vidare spridning av almsjukan. Då träden står i tät rad och har både kron- och rotkontakt är sannolikheten mycket hög att smittan spridits och sprids även till intilliggande träd. Almsjuka orsakas av en svamp som sprids via almsplintborren men också via gren- och rotkontakt mellan träd. Smittan angriper även via rotsystemen och eftersom träden står så tätt går det inte att få bort alla rötter från ett smittat träd utan att skada träden intill. Det går alltså inte att helt begränsa smittan eftersom alla träd har rotkontakt med sina grannar, även under trapploppen. En förnyring av samtliga paraplyalmar behöver då göras för att det arkitektoniska uttrycket ska bevaras. Inom detta projekt berörs åtta paraplyalmar; resterande hanteras inom projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av stadsbiblioteket, (Dnr FSK 2022/76).

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

Under utredningsarbetena för projektet Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket har åtgärder föreslagits för att terrassernas miljö ska upplevas som tryggare.

Anledningen till att arbetet med de åtta paraplyalmarna och Stadsbibliotekets terrasser behöver göras i en tidigare etapp än projekt Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket (FSK 2022/76) är att träd har bekräftats med almsjuka och behöver tas bort för att förhindra ytterligare spridning. I samband med att träden fälls så behöver dränering göras och dagvattenhanteringen ses över.

Det finns även stora ekonomiska fördelar med att göra dessa delar av terrasserna nu och inte senare, då det medför en effektivisering av arbetena i och med att resurskrävande markarbeten görs vid ett istället för vid två tillfällen, och det blir en lägre utgift totalt.

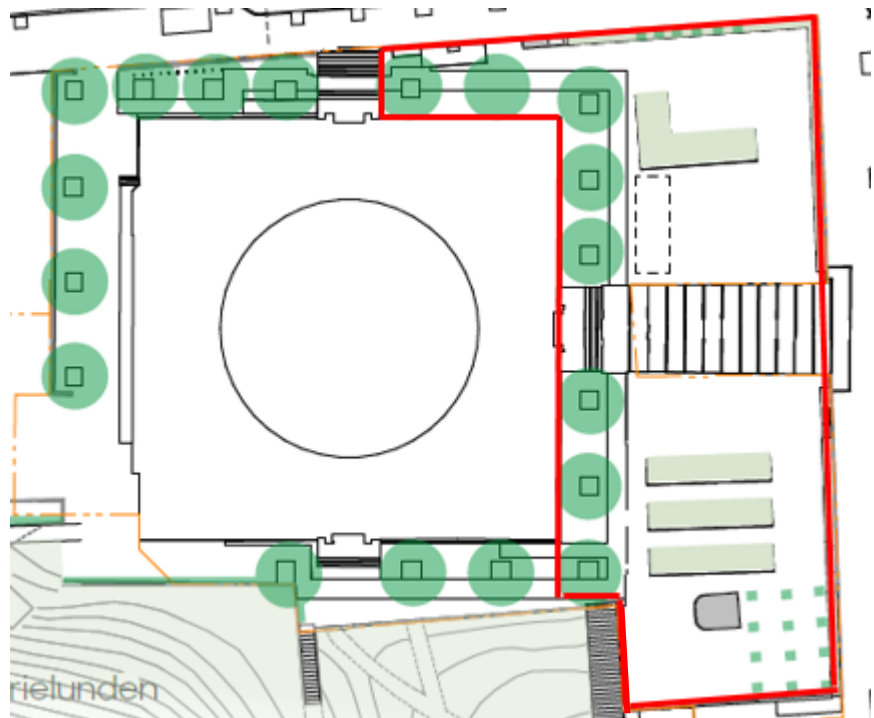
Eftersom dessa arbeten tidigareläggs kommer även allmänheten ges möjlighet att nyttja terrasserna och deras nya funktioner i ett tidigare skede än planerat.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av fastighetskontoret i samråd med kulturförvaltningen.

Beskrivning av projektet

Stadsbibliotekets terrasser, inklusive åtta av paraplyalmarna som står på byggnadens framsida mot Sveavägen, samt del av sidan mot Odengatan omfattas inom detta projekt, se bild nedan.

Yta som berörs inom projektet är markerat inom rött.

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

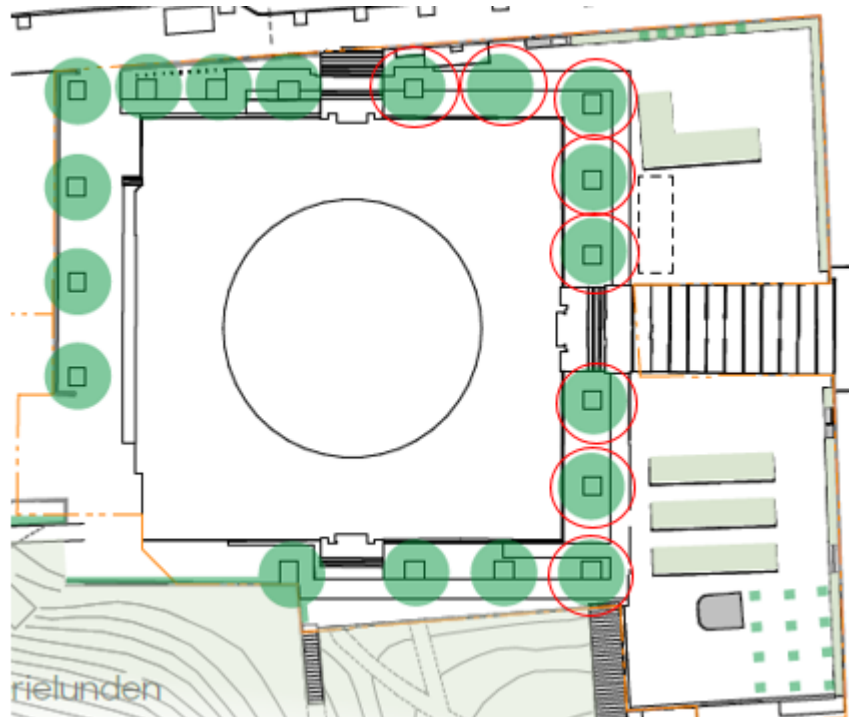
De fyra paraplyalmar som har bekräftats med almsjuka och även de fyra intelligande paraplyalmarna kommer tas bort, då bedömningen av arborister är att de sannolikt är smittade med almsjuka eller riskerar att sprida almsjukan vidare. Totalt åtta paraplyalmar tas bort och ersätts (föryngras) med en ny frisk art, som så långt som möjligt liknar paraplyalmen. I och med att träden tas bort och ersätts behöver dränering och dagvattenhantering förbättras.

I samband med att markarbeten görs för paraplyalmarna utförs trygghetsåtgärder samt verksamhetåtgärder på terrasserna (omfattning enligt bild ovan) som var planerat att utföras inom projekt Teknisk upprustning och verksamhetsutveckling av Stadsbiblioteket (Dnr FSK 2022/76). Terrasserna är skyddade inom byggnadsminnet, och det krävs stora resurser för att göra en kartering över terrassernas samtliga skifferplattor så att de kan läggas tillbaka på samma plats, vilket är ett krav av länsstyrelsen. Om terrasserna görs nu så behöver den resurskrävande karteringen av skifferplattorna inte göras två gånger, vilket sparar mycket tid och utgifter.

Paraplyalmar samt dränering och dagvatten

Inom projektet tas åtta paraplyalmar bort och ersätts med ny frisk art; se i bilden nedan vilka som tas bort.

Nya växtbäddar såsom skelettjord- och kolmakadambäddar utförs, vilket skapar bättre förutsättningar för de nya träden och även för dagvattenlösningen, vilken förbättras genom att växtbäddarna utnyttjas till dagvattenfördröjning. I samband med rivning av befintliga rötter och anläggning av de nya växtbäddarna åtgärdas dräneringen kring byggnaden. Då paraplyalmarna föryngras och nya växtbäddar byggs uppstår möjligheten till en bättre lösning för omhändertagande av ytvatten, genom att leda det till skelettjordar för fördröjning och infiltration.

De paraplyalmar som tas bort inom projektet är markerade med röd ring.

Terrasserna

Projektet tillför målpunkter på stadsbibliotekets terrasser, samt förstärker gångstråk och ljusbild för att få mer aktivitet och skapa en tryggare miljö.

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

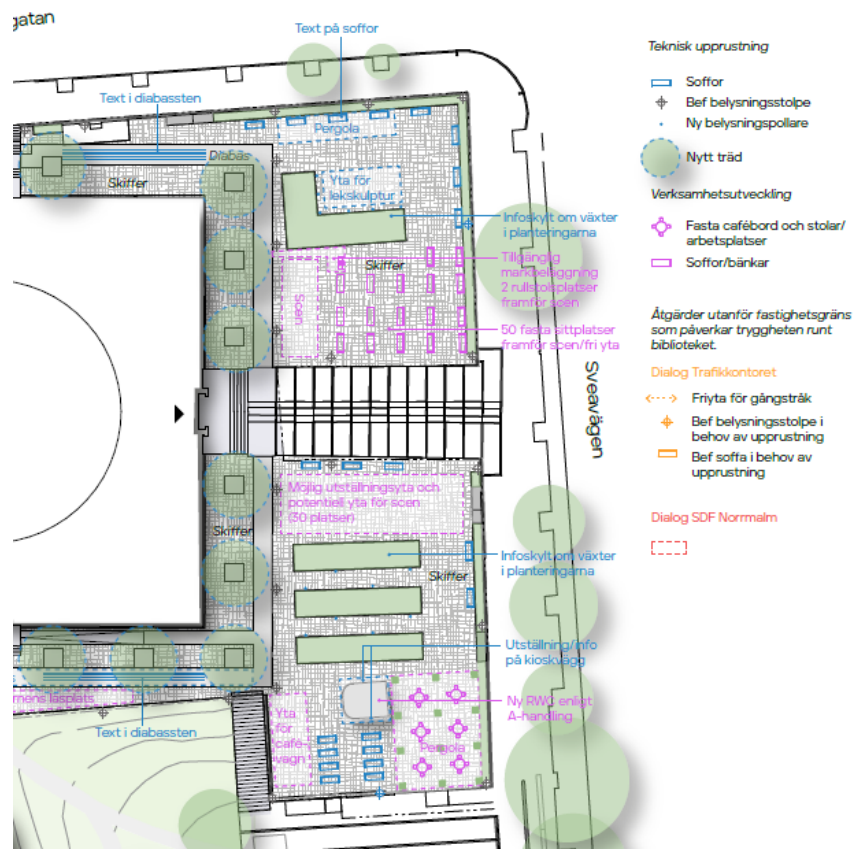

Bild som visar hur terrassernas yta är planerad att göras.

Projektet skapar en förlängning av biblioteket genom att tillföra sittmöjligheter, dit besökare välkomnas att slå sig ner och läsa en bok, studera eller äta sin lunch. De nya sofforna och bänkarna utförs för att tillgodose olika behov. En del utrustas med mindre bord för att ge bättre möjligheter till att sitta utomhus och läsa eller studera. Projektet har som målsättning att om möjligt tillverka nya parkbänkar och soffor av de almar som fällt. På så sätt kan träden återanvändas samtidigt som bänkarna får en historisk koppling till platsen.

Belysningen på terrasserna förbättras.

Växtbäddarna återställs till Asplunds originalutförande. Nya växter planteras.

Trygghetsförbättringar görs genom kvalitetshöjning av ytskikt, trivselbelysning, förstärkning av befintliga gångstråk, prioritering av fotgängare samt förstärkning av terrasserna som en destination att besöka.

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

Norra terrassen

En yta på terrassen markeras med avvikande sten som gestaltar en yta som kan användas som scen. Scenytan ger möjlighet till bland annat uppträdanden eller poesiläsning. Scenytan får glest utsatta fasta sittplatser för att rymma extra rader med sittplatser vid behov. En tillgänglig yta leder fram till två rullstolsplatser framför scenen samt eluttag som placeras i anslutning till ytan.

Skiss över ytdisponering för scenytan samt fast och lös möblering. Måtten är baserade på standardmått angivna i Arkitektens handbok.

- Fast möbel
- Tillfällig möbel

Den nya scenytans planerade utformning.

En ny pergola med klättrväxter görs längs muren mot Odengatan, i samma läge som Asplunds ursprungliga ritningar visar. Asplunds ursprungliga idé om barnens lekhörna översätts till en leksulptur i anslutning till pergolan, på samma plats där det tidigare funnits en sandlåda.

Södra terrassen

En ny pergola görs i samma läge som Asplunds ursprungliga ritningar. Fasta möbler utförs under pergolan. På pergolan uppförs klättrväxter och i pergolataket belysning för att förlänga den möjliga användningen och öka tryggheten.

I anslutning till pergolan förbereds möjlighet att exempelvis ställa en kafévagn, och i "kiosken" görs en RWC.

Pergolan och serveringen spelar en avgörande roll i annonseringen av terrassen, då den blir väl synlig även på håll från gatan och kan locka upp fler människor till terrasserna för att stärka den upplevda tryggheten.

Bild på terrasserna och basarerna innan år 1932, med restaurang och servering på terrasserna. Även en tydligt yngre generation av paraplyalmar runt Stadsbiblioteket kan noteras.

Det krävs tillstånd från Länsstyrelsen samt bygglov från Stadsbyggnadskontoret för att genomföra åtgärderna på terrasserna samt att genomföra en förnyring av paraplyalmarna.

Tillstånd för fällning av tre träd har erhållits från Länsstyrelsen. En komplettering för återstående fem träd behöver tas fram. Efter tillstånd om fällning krävs nytt tillstånd för återplantering av ny trädart. Även utformning av terrasserna samt återskapande av pergola, belysning och skulptural möbel kräver tillstånd från Länsstyrelsen och bygglov från stadsbyggnadskontoret.

Hållbarhet och kvalitet

Genom att plantera nya träd runt Stadsbiblioteket ges en möjlighet att se över dränering och växtbäddar för att klara framtida 100-årsregn. Även växtbäddarna på terrasserna utökas något enligt Asplunds intentioner, och ger en naturlig förlängning av observatorieparken.

Antikvariska aspekter

Fastigheten har ett högt kulturhistoriskt värde och har blå klassning enligt Stadsmuseets klassificeringskarta (blå är den högsta klassen, och omfattar bebyggelse som bedöms ha synnerligen höga kulturhistoriska värden). Fastigheten är sedan 2017 förklarad som

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

byggnadsminne av Länsstyrelsen. Detta kräver ett extra hänsynstagande i planering, i projektering samt medför påverkan på budgeten för projektet.

Arbetsmiljö

Genom att tillskapa en trygg miljö på terrasserna kommer både besökare och anställda på kulturförvaltningen få en tryggare miljö.

Barnrättsperspektiv

Stockholm är en stad för alla och hänsyn ska tas till barns lika värde och icke-diskriminering. Utgångspunkten är FN:s barnkonvention, som också är svensk lag. Barnperspektivet ska omhändertas så att barn känner sig välkomna och kan orientera sig och röra sig säkert. Projektet berör barn i närområdet samt i staden i stort. Barns rätt till lika behandling och skydd mot diskriminering beaktas i projektet. Barnens stora betydelse och plats i biblioteket är fast förankrad i såväl verksamheten som i arkitekturen. Att säkerställa denna miljö för dagens och framtidens barn är mot den bakgrunden särskilt angeläget för verksamheten. Genom att skapa en skulptural lekplats, tillgänglighetsåtgärder och tryggare belysning så kommer barnens betydelse utanför biblioteket ta en större plats.

Jämställdhet och jämlikhet

Det är ett väl känt faktum att fördelningen vad gäller såväl läsning som lån på bibliotek är ojämn sett till kön. Fler kvinnor än män köper och läser böcker och lånar på bibliotek. Sett till den totala verksamheten är bilden emellertid annorlunda. Män använder rent generellt bibliotek på ett delvis annat sätt – här är läsning av tidningar och tidskrifter och användning av publika datorer mer frekvent än bland kvinnor. Inom projektet möjliggörs olika typer av verksamhet och användning av terrasserna för att tillgodose ett brett behov hos stadens medborgare och bibliotekets besökare.

Miljökonsekvenser

Projektet ska följa stadens miljöpolicy och har ett projektanpassat miljöprogram. På grund av schaktarbeten så kommer eventuella förorenade massor att saneras och ersättas med nya massor och växtbäddar. Tack vare att belysning byts ut till LED-armaturer kommer en viss energieffektivisering att ske. Genom att återbruka en stor mängd av skifferplattorna på terrasserna så kommer antikvariska värden att tillvaratas, och CO₂-utsläpp minska i projektet. Projektet avser även att om möjligt återbruka almträd till framtida möbler på terrassyterna.

Tillgänglighet

Ytor inom projektet ska följa Stockholms stads handbok för tillgänglighet. Funktionshinderperspektivet beaktas så att

tillgänglighet och delaktighet tillgodoses. För att säkerställa detta kommer samråd med kulturförvaltningens funktionshinderråd att genomföras inom ramen för projektet.

Trygghet och säkerhet

Genom ny allmänbelysning och effektbelysning kommer terrassytorna att upplevas som tryggare under dygnets mörka tider. Även den utökade verksamheten på terrasserna kommer att bidra till att tryggheten ökas.

Investeringens mål och syfte

Målet med projektet är att skapa en byggnad som uppfyller gällande myndighetskrav och lagkrav samt är långsiktigt hållbar.

Syftet är även att underhålla och bevara byggnadsminnet samt att utveckla terrassernas användningsområde för att skapa en attraktivare plats för stockholmare och stadens besökare. Verksamheten ska kunna nyttja terrasserna med scenyta och möblering för sin verksamhet, samt tillgodose en större yta för barnens lärande och läsande i en utomhusmiljö.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla det övergripande målet i fastighetskontorets vårdprogram för stadsbiblioteket om att *Bevara, vårda och förvalta huvudbyggnad, terrass, basarbyggnader och park med stor hänsyn till det kulturhistoriska värdet samt att bedriva en effektiv och långsiktig förvaltning*. Detta görs genom att återskapa stora delar av Asplunds ursprungliga tankar med terrasserna.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla Stockholm stads vision 2040 om *En mångsidig storstad för alla* genom att terrasserna blir mer tillgängliga, med goda möjligheter till kulturupplevelser.

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla Stockholm stads Vision 2040 om *Hållbart växande och dynamisk* genom att öka tryggheten kring stadsbibliotekets utemiljö så att man på ett hållbart sätt vistas och rör sig till och från stadsbiblioteket, och erbjuder ett brett kulturutbud som skapar liv och rörelse.

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

Projektets genomförande bidrar till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål om *Stockholm som en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring* och kommunfullmäktiges inriktningsmål om *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla* genom att Stadsbibliotekets

terrasser anpassas för besökare och deras behov, samt möjliggör att utöva kulturella och konstnärliga uttryck.

Projektets genomförande bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål om *en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt* genom att Stadsbibliotekets terrasser moderniseras och anpassas till besökarnas behov.

Projektets genomförande bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet: *Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i* genom att aktiviteter och belysning i utemiljön möjliggörs och skapar en tryggare miljö på Stadsbibliotekets terrasser.

Projektets genomförande bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet *Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamhetens skiftande behov* genom att tillgängligheten ökar kring byggnaden.

Projektets genomförande bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet *Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö* genom sanering av markföroreningar.

Organisation

I projektets styrgrupp ingår medlemmar från fastighetskontoret och kulturförvaltningen.

Kommunikation

En kommunikationsplan gällande paraplyalmarna är framtagen.

Tidplan

Genomförandebeslut	Q4 2022
Entreprenadstart	Q2 2023
Produktionsstart	Q2 2023
Projekt klart	Q3 2024
Tillträde verksamhet	Q3 2024

Ekonomi

Projektekonomi redovisas separat i bilaga 1. För att bland annat öka konkurrensen mellan anbudsgivare i kommande upphandling har kontoret en praxis om att beloppen i investeringsbesluten sekretessbeläggs så länge projektet pågår. I samband med slutredovisning för nämnd offentliggörs all information.

Påverkan på andra nämnders och styrelsers ekonomi

Redovisas i bilaga – Ekonomisk redovisning.

Risker och möjligheter

Möjligheter

- Att skapa en lärande och trygg miljö runt Stadsbiblioteket.
- Återbruk av paraplyalmar.

Risker

- Tillståndsprocessen hos Länsstyrelsen samt bygglov från Stadsbyggnadskontoret.
- Oförutsedda kostnader i samband med schaktarbeten.
- Föroreningar i mark.
- Ökade kostnader på grund av inflation.

Risk	Åtgärdsförslag/kommentar
Tillståndsprocesser	Kontakt med berörda myndigheter och handläggare för kommande processer.
Oförutsedda kostnader schaktarbeten	Provgropar samt beredning med avtalad entreprenör.
Föroreningar i mark	Provtagningar mark.
Stigande materialpriser	Tidigarelägga projektet för att minimera prisökningar.

Förvaltningarnas analys

Förvaltningarna bedömer utifrån provtagningar samt utlåtanden från arborister att borttagning och föryngring av paraplyalmar är absolut nödvändigt, då de är drabbade av almsjuka och behöver tas bort för att inte smitta träd i närheten bland annat i Observatorielunden.

Förvaltningarna bedömer även att en förbättring av dagvattenhanteringen och dräneringen är nödvändig, eftersom detta kommer att försämrats med nya mindre träd. Det är även viktigt att förbättra dagvattenhanteringen för att byggnaden ska klara framtida 100-års regn.

Förvaltningarna bedömer att terrasserna bör göras i detta skede för att undvika att resurskrävande arbete behöver utföras två gånger.

Slut

Bilagor

1. Ekonomisk redovisning – *sekretess enligt 19 kap 1 och 3 §§ offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)*

Fastighetskontoret
Fastighetsavdelningen

Fleminggatan 4
Box 8312
104 20 Stockholm
Växel 08-508 270 00
Fax 08-508 27 070
fastighetskontoret@stockholm.se
start.stockholm

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Anders Göran,Kindberg	2022-11-24
Maria Christina,Jansén	2022-11-25